

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

برگردان: سعید عطاپور
فرستنده: نسرين معروفی
۲۵ سپتمبر ۲۰۲۳

در سایه راه آهن: کشمکش در قفقاز جنوبی

برلین بر تلاش های خود برای پیوند تنگاتنگ گرجستان و ارمنستان با اتحادیه اروپا و ناتو می افزاید. گرجستان به طور فزاینده ای با روسیه و چین همکاری می کند. ارمنستان در حال گسترش ارتباطات خود با غرب است.

سیاستمداران آلمانی چه دولتی ها و چه از اپوزیسیون، مساعی خود را برای برقراری پیوند تنگاتنگ گرجستان و ارمنستان با اتحادیه اروپا و ناتو تشدید می کنند. گرجستان به طور فزاینده ای در تلاش برای توسعه یک سیاست خارجی مستقل است و از مشارکت در تحریم های غرب علیه روسیه خودداری می کند و روابط خود را با چین که اکنون مهمترین بازار فروش آن است، تشدید می کند.

این اقدامات نه تنها منجر به درگیری با ایالات متحده، بلکه با آلمان نیز می شود. اخیراً، رالف برینکهاوس، نماینده حزب دمکرات مسیحی در بوندستاگ، توضیح داد که حتی به خاطر دلایل ژئواستراتژیک هم که شده، باید برای نفوذ بیشتر در گرجستان تلاش کرد: این کشور بخشی از یک کریدور حمل و نقل ("دالان میانی") بین اروپا و آسیای مرکزی است که می توان با استفاده از آن روسیه را دور زد؛ همزمان و از سوی دیگر، نخست وزیر لیبرال ارمنستان در حال حاضر در تلاش است تا به غرب نزدیک شود؛ در حال حاضر مانور مشترک ارمنستان و آمریکا در ارمنستان در حال برگزاری است. همزمان موضوع بازگشایی احتمالی خطوط راه آهن قفقاز جنوبی مورد بحث قرار می گیرد که نفوذ روسیه در ارمنستان و گرجستان را به میزان قابل توجهی افزایش خواهد داد – البته به زیان ناتو و اتحادیه اروپا و در نتیجه آلمان.

رویگردانی از اتحادیه اروپا و ناتو؟

اختلاف بین کشورهای غربی و گرجستان بر سر جهت گیری سیاست خارجی این کشور در حال افزایش است. گرجستان به عنوان نامزد عضویت در ناتو در واقع موظف است زیرساخت های لازم برای انتقال احتمالی نیروهای ناتو - در این مورد از طریق هوایی - را آماده داشته باشد. در ماه جون، دولت گرجستان اعلام کرد که دومین فرودگاه غیرنظامی را در نزدیکی تفلیس خواهد ساخت. برای این منظور، قصد دارد فرودگاه Waziana را که اخیراً منحصراً برای مانورهای ناتو مورد استفاده قرار گرفته است، برای این هدف در نظر بگیرد - این یک سیگنال

روشن علیه اتحاد نظامی با غرب است. [۱] در ماه مه، نخست وزیر گرجستان گاریباشویلی به درخواست کشورهای اتحادیه اروپا و ناتو مبنی بر پیوستن گرجستان به تحریم های غرب علیه روسیه پاسخ منفی داده و گفت که چنین رویکردی "اقتصاد گرجستان را ویران می کند". [۲] در ماه اپریل، دولت ایالات متحده تحریم هایی را علیه قضات گرجستانی وضع کرد. [۳] در پایان سال جاری نیز بروکسل قصد دارد در مورد اعطای وضعیت نامزدی گرجستان در اتحادیه اروپا تصمیم بگیرد. [۴] و با توجه به تحولات و جهت گیری های اخیر، تصمیم مثبت در این باره امری نسبتاً غیر واقع بینانه به شمار می رود.

تلاش های المان برای اعمال نفوذ

با توجه به روند هر چه بیشتر اتکاء به خود در سیاست خارجی مستقل گرجستان، سیاستمداران المانی از دولت و اپوزیسیون تلاش های خود را برای راندن این کشور به سمت مسیر غربی افزایش می دهند. در ماه مه، رالف برینکهاوس، عضو پارلمان المان از حزب دمکرات مسیحی، در مراسمی که توسط اندیشکده مورد حمایت دولت و عمدتاً نو محافظه کار "مرکز لیبرالیسم مدرن" "Zentrum Liberale Moderne" که در تفلیس برگزار شد، اعلام کرد که گرجستان دارای "موقعیتی مرکزی در کریدور میانی" است، که "جایگزینی برای کریدور ترانزیت از طریق روسیه" به آسیای مرکزی می باشد؛ بنابراین، پیوستن گرجستان به اتحادیه اروپا "ارزشی بیشتر" خواهد داشت. [۵]

یک ماه بعد از این ادعاها، روبین واگنر، نماینده پارلمان از حزب ائتلاف ۹۰/سبزها و هماهنگ کننده دولت المان برای همکاری های متقابل با جوامع قفقاز جنوبی، به تفلیس سفر کرد تا باردیگر "روشن کند که المان از دیدگاه اروپائی گرجستان حمایت می کند". [۶]

یکی از سیاستمداران برجسته گرجستانی که قاطعانه به ادغام گرجستان در اتحادیه اروپا متعهد است و از سال ۲۰۱۸ به عنوان سیاستمداری غیر حزبی پست ریاست جمهوری را بر عهده دارد سالومه زورابیشویلی است. او نیز به منظور تحکیم مسیر حرکت کشورش به سوی غرب در پایان ماه اگست با رئیس جمهور المان فرانک والتر اشتاین مایر ملاقات کرد، البته بدون این که قبلاً با دولت کشورش در مورد موضوع این ملاقات صحبت کرده باشد. وی آن را در محدوده اختیارات قانونی رئیس جمهور خواند، زیرا قانون اساسی گرجستان در واقع اجازه فعالیت در زمینه سیاست خارجی را مجاز می داند. اعضای ائتلاف دولت گرجستان این را نقض قانون اساسی می دانند و اعلام کردند که زورابیشویلی اکنون باید منتظر روند استیضاح باشد. [۷]

تنش زدائی با روسیه

در حالی که روابط گرجستان با اتحادیه اروپا و ناتو در حال سرد شدن است، همزمان روابط این کشور و روسیه در حال بهبود است. از زمان روی کار آمدن ائتلاف دولتی "رؤیای گرجستان" در سال ۲۰۱۲، حجم صادرات سالانه گرجستان به روسیه ده برابر شده است. واردات از کشور همسایه شمالی تقریباً دو برابر شد. ۹۲ درصد واردات گندم و ۹۷ درصد آرد وارداتی گرجستان در حال حاضر از روسیه است. [۸]

نه تنها از نظر اقتصادی، بلکه از نظر سیاسی نیز نفوذ مسکو در حال افزایش است. در جنوری، سرگنی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، پیشنهاد کرد که دولت گرجستان و دو جمهوری انشعابی از گرجستان، یعنی مناطق دوافکتو مستقل آبخازیا و اوستیای جنوبی، در چهارچوبی که روسیه را نیز در بر می گیرد روابطی غیر رسمی با یک دیگر را از سر بگیرند. این امر تأثیر کشورهای اتحادیه اروپا و ناتو را بر حل و فصل درگیری های احتمالی آینده در هر دو

منطقه به حداقل می رساند.[۹] در ماه مه، یکی از اعضای اپوزیسیون دولت در دومای روسیه استدلال کرد که گرجستان و روسیه می توانند سرانجام پس از ۱۵ سال عصر یخبندان دیپلماتیک رسماً روابط دوجانبه خود را از سر بگیرند.[۱۰]

تبادل بیشتر در منطقه

حمل و نقل بین گرجستان - روسیه نیز به طور سیستماتیک در حال گسترش یافتن است. در اوایل اگست ۲۰۲۲ وزارت اقتصاد ارمنستان اعلام کرد که ارمنستان یک خط ارتباطی کشتی رانی بین بندر پوتی گرجستان واقع در بحیره سیاه و بندر کاوکاز روسیه را برقرار خواهد کرد. از این مسیر آبی کالاهائی که نیاز به جابه جایی سریع بین ارمنستان و روسیه دارند، قابل انتقال خواهند بود و با راه اندازی آن لازم هم نیست که از مسیر پر تراکم زمینی از طریق جاده نظامی گرجستان - تنها گذرگاه مرزی گرجستان و روسیه که تحت کنترل جدایی طلبان نیست- استفاده شود.[۱۱]

در ماه مه سال جاری، ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه فرمان ممنوعیت حمل و نقل هوایی بین روسیه و گرجستان را لغو کرد. پوتین همچنین ورود بدون ویزا برای گرجستانی ها به روسیه را که دو دهه قبل حذف شده بود، دوباره برقرار کرد.[۱۲] عادی سازی روابط گرجستان و روسیه در حال پیشرفت بیشتر است.

روابط بهتر با چین

دولت گرجستان چندین سال است که نه تنها با روسیه، بلکه با چین نیز روابط دوجانبه خود را بهبود بخشیده است. در سال ۲۰۱۸، توافقنامه تجارت آزاد چین و گرجستان عملیاتی شد - این اولین توافق چین در نوع خود با یک کشور اروپائی به شمار می رود. از سال ۲۰۲۰ نیز جمهوری خلق چین بزرگترین بازار صادراتی محصولات گرجستان و یکی از سه کشور مهم صادر کننده کالا برای این کشور است.[۱۳]

در اواخر ماه جولای نیز یک هیأت گرجستانی به رهبری نخست وزیر گاریباشویلی از چین بازدید کرد. در دیدار با رئیس جمهور چین، شی جین پینگ، هر دو سیاستمدار ارتقاء روابط دوجانبه بین دو کشور به سطح "مشارکت استراتژیک" را اعلام کردند. این امر حتی برای کسانی که با روابط گرجستان و چین آشنا هستند، تعجب آور بود.[۱۴] با افزایش نفوذ روسیه و چین، تسلط قبلی کشورهای اتحادیه اروپا و ناتو در این کشور قفقاز رو به کاهش است.

راه آهن قفقاز جنوبی

برای پیشبرد ادغام منطقه ئی و دور کردن ارمنستان و گرجستان از حیطه دخالت گری غرب پروژه راه آهن قفقاز جنوبی که در اوایل دهه ۱۹۹۰ تعطیل شده است، به عنوان وسیله ای مناسب در نظر گرفته می شود. مسیر آن نیز از سوچی در روسیه و از سراسر جمهوری های دوفاکتو مستقل آبخازیا و مرکز گرجستان تا ارمنستان می گذرد. دولت های گرجستان و روسیه ۲۰ سال پیش برای بازگشائی مجدد مسیر ریلی موافقت کردند. هدف از حمل و نقل راه آهن افزایش روابط اقتصادی بین جمهوری جدا شده آبخازیا و گرجستان و روسیه و کمک به کاهش تنشج در منطقه بود.[۱۵]

اما در پایان سال ۲۰۰۳ با یک کودتای مخملی ("انقلاب رز")، که توسط المان نیز حمایت شد، میخائیل ساکاشویلی ملی گرا زمام امور دولت تفلیس را به دست گرفت و به همه تلاش های تا کنونی برای تنشج زدائی پایان داد.[۱۶] پس از از

سرگیری مجدد ارتباطات هوایی بین گرجستان و روسیه در ماه مه سال جاری، نمایندگان دولت در تفلیس و مسکو دوباره به بحث در مورد بازگشایی راه آهن قفقاز جنوبی پرداختند. [۱۷]

رویکردانی از روسیه؟

در حالی که روابط بین اتحادیه اروپا و کشورهای ناتو و گرجستان اخیراً بدتر شده است، نشانه‌هایی از تغییر جهت گیری با دوری از روسیه و نزدیکی به سوی غرب در کشور همسایه گرجستان، ارمنستان وجود دارند. از زمانی که نخست وزیر لیبرال نیکول پاشینیان از سال ۲۰۱۸ بر سر کار آمده است، این کشور به طور فزاینده‌ای از روسیه که همراه این کشور بخشی از ائتلاف نظامی CSTO و همچنین عضو اتحادیه اقتصادی یوراسیا EAEU است، فاصله می‌گیرد.

هفته گذشته، پاشینیان در مصاحبه‌ای با پورتال آنلاین اسپرینگر پولیتیکو گفت که کشورش دیگر نمی‌تواند "به روسیه تکیه کند". [۱۸] اندکی قبل نیز سربازان امریکایی برای مانور مشترک با سربازان ارمنی در این کشور از قفقاز جنوبی فرود آمده بودند. [۱۹] به نظر می‌رسد ارمنستان به شکلی کاملاً نمایی در حال چرخش به سمت اتحادیه اروپا و ناتو است.

افزایش تماس‌های آلمان

آلمان نیز در این راستا حضور فزاینده‌ای از خود نشان می‌دهد. در ۹ سپتامبر، اولاف شولتس، صدراعظم فدرال با نخست وزیر ارمنستان تماس تلفنی برقرار کرد. [۲۰] میثائیل روت از حزب حاکم سوسیال دموکرات، مسئول سابق سیاست اروپائی در وزارت امور خارجه آلمان و رئیس کنونی کمیته روابط خارجی مجلس (بوندستاگ) آلمان نیز اخیراً خواستار آن شد که اتحادیه اروپا روند حذف ویزا برای شهروندان جمهوری ارمنستان را آغاز کند. آخرین پیشنهادات و تحرکات دولت حاکم ایروان نیز از سوی رسانه‌های آلمانی مورد تشویق قرار می‌گیرند – نظر عمومی بر آن است، که آنطور که ب نظر می‌رسد، سیاست خارجی ارمنستان خود را "از محدودیت‌های روسیه رها" می‌سازد. [۲۱]

جرمن فارین پالیسی

۱۹ سپتامبر ۲۰۲۳

<https://www.german-foreign-policy.com/news/detail/9349>

[1] Beka Chedia: A New 'Georgian Dream?': Tbilisi Moves for Economic Gains Over Security Guarantees. jamestown.org 13.06.2023.

[2] PM Garibashvili: we would destroy Georgia's economy if we imposed economic sanctions on Russia. civil.ge 24.05.2023.

[3] Daniel Boffey: US puts sanctions on four Georgian judges over 'significant corruption'. theguardian.com 12.04.2023.

[4] Thomas de Waal: The Orbanizing of Georgia. carnegieeurope.eu 31.08.2023.

[5] Khatia Kikalishvili: Georgien: Nächste Schritte auf dem Weg in die Europäische Union. libmod.de 23.05.2023.

- [6] Koordinator für die zwischengesellschaftliche Zusammenarbeit mit dem Südlichen Kaukasus, der Republik Moldau und Zentralasien Robin Wagener vor seiner Abreise nach Georgien. auswaertiges-amt.de 05.06.2023.
- [7] ‘President violating constitution’ – Zurabishvili faces impeachment over her visits to Europe. jam-news.net 01.09.2023.
- [8] Michaël Tanchum: Georgia Can End Russia’s Stranglehold Over its Wheat Supply with NATO Assistance. cacianalyst.org 08.09.2023.
- [9] Moscow: We are for Abkhazia and South Ossetia building relations with Georgia. jam-news.net 18.01.2023.
- [10] Депутат ГД Гаврилов: Следующим шагом после возобновления полетов может стать восстановление дипотношений между Россией и Грузией. rg.ru 18.05.2023.
- [11] Nini Gabritchidze/Ani Mejlumyan: Armenia to set up ferry between Georgia and Russia. eurasianet.org 16.08.2022.
- [12] Nini Gabritchidze: Russia’s transport ambitions create new headaches in Georgia. eurasianet.org 25.05.2023.
- [13] Key Indicators for Asia and the Pacific 2021: Georgia. adb.org (ohne Datum).
- [14] Revaz Topuria: Building Bridges or Shifting Course? Assessing the China-Georgia Strategic Partnership. thediplomat.com 04.08.2023.
- [15] David X. Noack: Russische Einflussgewinne im Kaukasus und die Geopolitik der Südkaukasischen Eisenbahn, IMI-Studie Nr. 08/2015, 06.10.2015, S. 8.
- [16] S. dazu Keine Großmachtspiele!
- [17] Beka Chedia: Georgia Rapidly Cozying Up to Russia and Moving Away From the West. jamestown.org 25.05.2023.
- [18] Gabriel Gavin: We can’t rely on Russia to protect us anymore, Armenian PM says. politico.eu 13.09.2023.
- [19] Rob Garver: US Troops’ Arrival in Armenia for Training Riles Russia. voanews.com 11.09.2023.
- [20] Bundeskanzler Scholz telefoniert mit dem Premierminister von Armenien, Paschinjan. bundesregierung.de 09.09.2023.
- [21] Silvia Stöber: “Wir trauen ihnen nicht, sie respektieren uns nicht”. tagesschau.de 16.09.2023.